

Podstawowe dane osobowe recenzenta

prof. zw. dr hab. Alina Gruszka

sztuki muzyczne, dyscyplina artystyczna instrumentalistyka

Adres do korespondencji:

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego

ul. Zacisze 3

40-025 Katowice

Katowice 27.08.2018

Recenzja pracy doktorskiej Pana mgra Michała Bąka

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, Wydział Instrumentalny, pismo z dnia 11.07.2018, zlecenie podjęte na podstawie art.14 ust.2 pkt.2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t. j. Dz. U. z 2014 r. poz.1852) oraz paragraf 6 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 października 2015 r.(Dz. U. z 2015 r. poz. 1842) w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzenia czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora.

Dotyczy:

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu z dnia 08.02.2016 roku w sprawie wszczęcia na wniosek mgra Michała Bąka przewodu doktorskiego, oraz z dnia 08.03.2016 r. wyznaczenia mnie recenzentem pracy (dzieła wraz z opisem) zatytułowanej „*Formotwórcza rola barwy dźwięku w gitarowej twórczości Toru Takemitsu*”.

Podstawowe dane o kandydacie.

Pan mgr Michał Bąk, urodzony 10 grudnia 1986 roku w Trzebnicy ukończył studia na Wydziale Instrumentalnym Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu w zakresie gry na gitarze w roku 2010, uzyskując dyplom z wynikiem celującym. W roku 2013 rozpoczął studia doktoranckie we wrocławskiej Akademii Muzycznej.

Pan Michał Bąk doskonaląc swoją wiedzę i umiejętności wykonawcze uczestniczył w licznych kursach mistrzowskich prowadzonych przez najwybitniejszych pedagogów i artystów jak między innymi: Scott Tennant, Carlo Marchione. Pavel Steidl, Marcin Dylla, Aniello Desiderio, Pepe Romero, Paul O'Dette czy Carlo Domeniconi.

Doktorant brał udział w licznych międzynarodowych konkursach gitarowych, zdobywając szereg nagród m. in.

I miejsce w Sanoku w roku 1999 oraz 2003, a także III nagrodę w 2001 roku. Trzykrotnie występował jako uczestnik konkursu w Krynicy Górskiej zdobywając II miejsca w latach 2001, 2009 oraz I miejsce w roku 2002. Dwukrotny Jego udział w konkursie w Velbert w Niemczech zaowocował uzyskaniem III miejsca w 2002 roku oraz II w roku 2009. W roku 2004 Pan Michał Bąk zdobywa dwie I nagrody na konkursach w Kielcach i Rewalu, natomiast w Tychach 2004 roku zostaje zakwalifikowany do grona finalistów.

Kolejne sukcesy to Grand Prix uzyskane w Olsztynie w 2006 roku, a w 2007 II miejsce w Weimarze w Niemczech a w Aalborg w Danii uzyskuje tytuł *Young Talent of The Year*. W kolejnych latach Jego sukcesy związane są z uzyskaniem kolejnych nagród: II miejsce w 2013 oraz III miejsce w 2014 roku w Rust w Austrii, a także w 2015 wyróżnienie w Brnie, w Czechach.

Doktorant prowadzi intensywną działalność koncertową w kraju i za granicą. Występował z recitalami w Austrii, Niemczech, Szkocji, Danii, podczas międzynarodowych festiwali w Szczecinie, Warszawie, Kielcach, Wrocławiu, Zielonej Górze, Białymstoku, Weimarze, Aalborgu, a także jako solista z Orkiestrami Filharmonii Świętokrzyskiej, Koszalińskiej, Białostockiej oraz z orkiestrą Aukso i orkiestrą Akademii Muzycznej we Wrocławiu.

Jako kameralista współpracował między innymi z gitarzystami klasycznymi: Markiem Pasiecznym, Kamilem Bartnikiem, Markiem Długoszem, Anną Pietrzak, Bartłomiejem Helwingiem, Leszkiem Zaleskim (gitara jazzowa); z wokalistami: Katarzyną Szyszką, i Ewelina Lisowską; z pianistami: Tomaszem Kaczmarkiem i Krzysztofem Minorem oraz ze skrzypkami: Robertem Bacharą i Mateuszem Marutem.

Jego dyskografia obejmuje płyty: „La Guitarra Latina” wyd. nakładem AbSonic w roku 2009, w kolejnym roku wydana została druga płyta zatytułowana „Music Journey” wyd. nakładem Burton Music Studio z utworami Marka Pasiecznego.

Wyrazem wagi osiągnięć Pana Michała Bąka było zaproszenie przez Prezydenta RP w ramach programu „Mój talent dla Polski” w 2006 roku, a w 2007 doktorant został laureatem programu stypendialnego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Młoda Polska”.

Od września 2014 roku Pan mgr Michał Bąk zajmuje stanowisko nauczyciela gry na gitarze w SM I st. im. E. Kajdasza w Trzebnicy, od listopada 2015 roku na wydziale I wrocławskiej Akademii Muzycznej, a od grudnia 2015 w OSM I i II st. im. K. Szymanowskiego we Wrocławiu. Od września 2016 roku prowadzi zajęcia w Prywatnej Szkole Muzycznej ProTalentArt w Obornikach Śląskich, gdzie pełni funkcję dyrektora artystycznego.

Jego praca pedagogiczna już we wstępnej fazie zaowocowała sukcesami uczniów na konkursach gitarowych w Kłodzku, Dobczycach i Oleśnicy.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pana mgr Michała Bąka zatytułowana „*Formotwórcza rola barwy dźwięku w gitarowej twórczości Toru Takemitsu*” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz jego opisu, tworząc logicznie przemyślany całokształt zagadnienia.

Dzieło artystyczne obejmuje prezentację następujących utworów solowych i kameralnych:

All in Twilight – Four pieces for guitar

Toward the Sea

Valeria

12 songs for guitar

- Yesterday
- Summertime
- Here, There and Everywhere

Wykonawcy:

Michał Daniel Bąk – gitara

Jan Krzeszowiec – flet altowy

Mateusz Marut – skrzypce

Urszula Marciniak-Mazur – wiolonczela

Anna Ziolo – flet piccolo 1

Gabriela Irzyk – flet piccolo 2

Maciej Lewandowicz – organy

Artur Koza – dyrygent

Nagrania dokonano w maju i czerwcu 2018 roku w Studiu nagrań PWR Wrocław
Realizacji nagrania dokonał Bartłomiej Kruk.

Toru Takemitsu zaliczany jest przez liczne na całym świecie autorytety muzyczne do grona najwybitniejszych kompozytorów XX wieku. Ten japoński kompozytor zafascynowany zarówno muzyką Wschodu jak i Zachodu scalał wszystkie jej elementy z nadzieją, iż chciałby w konsekwencji, w swej muzycznej wypowiedzi stać się twórcą wolnym tworząc rodzaj unikalnego dualizmu, ze szczególnym odniesieniem do estetyki oraz filozofii japońskiej. Fakt powstania drugiej już w naszym kraju dysertacji naukowej gitarzysty obejmującej tematykę twórczości Toru Takemitsu przyczyni się z pewnością do wzrostu zainteresowania oraz liczniejszymi prezentacjami muzycznymi omawianych utworów stanowiących ogromne wyzwanie artystyczne.

Wykonawca kompozycji Takemitsu to z pewnością dojrzały artysta w pełni dysponujący warsztatem wykonawczym, ze szczególnym uwzględnieniem sztuki wydobywania dźwięku za pomocą którego kształtuje odpowiedni dla danej kompozycji jego rodzaj. Tylko szeroka gama możliwości kreowania dźwięku może sprostać ogromnym w tym względzie wymogom, jakie przed gitarzystą stawia kompozytor.

W moim odczuciu w przedstawionym przez Pana mgra Michała Bąka nagraniu brakuje czytelnej kreacji związanej z subtelnym kształtowaniem materiału dźwiękowego, gdzie artysta ogranicza się do zmiany rejestru: nad gryfem czy przy podstawku, uderzenia *tiranda* i *apoyanda*, czy dynamiki (*forte*, *piano*).

W kwestii wybrzmiewania dźwięków ważne jest również, w odpowiednim czasie, ich wythumianie, delektowanie się ciszą szczególnie w trakcie często niezauważonych przez wykonawcę pauz. (I takty: 4, 9, 12) W kontekście pracy, w której tematem badawczym stała się rola barwy dźwięku oraz jej aspekt formotwórczy, niedosyt stanowi ograniczona przez wykonawcę przestrzeń dźwiękowa i fakturalna potraktowana w utworze przez kompozytora niezwykle idiomatycznie, obrazująca wysublimowane traktowanie szerokiej gamy kolorystyki dźwiękowej.

Na przestrzeni kompozycji solowej *All in Twilight* doktorant stara się realizować w dużej mierze wskazówki wykonawcze kompozytora, chociaż często stosuje w przebiegach szesnastkowych niezapisane *acceleranda* nie zachowując tym samym w swej narracji, mistycznego, czasem nawet melancholijnego charakteru utworu wynikającego z koncepcji budowania przestrzeni dźwiękowej, rozumianej przez kompozytora jako metafory barwy w malarstwie. (np. część II takty 17, 21, oraz pozostałe przebiegi szesnastkowe).

Część III brzmi interesująco, natomiast w ostatniej części brakuje prowadzenia przez wykonawcę polifonicznego prowadzenia dwóch, czasem trzech samodzielnych głosów.

Szczegółowy opis struktur charakterystycznych dla danych fragmentów czy odcinków w *Toward the Sea* stanowi o zainteresowaniu doktoranta procesem badawczym, którego zrozumienie winno przybliżać wyobrażenie przepływających i odpływających morskich fal. W pierwszej części bardzo pięknie przedstawiona zostaje przez wykonawców cisza i tajemnice nocy, kompozytor stosuje tu długie pauzy i podaje wskazówki wykonawcze dla partii fletu altowego inspirowanego brzmieniem japońskiego *shakuhachi*, które w nagraniu odnosi się pięknym brzmieniem, adekwatnym do zamysłu kompozytora.

W kompozycji *Valeria* partia gitary pełni rolę *biwy*, tradycyjnego instrumentu japońskiego używanego do muzyki narracyjnej, charakteryzującego się jasną barwą oraz możliwością zmian rejestru, Sposób oznaczony w partyturze zaleceniem imitowania brzmienia *biwy* łączy się tutaj z odpowiedzialnością za rytm oraz zdobienie partii skrzypiec i wiolonczeli, co w nagraniu stanowi interesujący efekt brzmieniowy. We wszystkich kameralnych utworach prezentowanych w nagraniu określony przez wykonawców czas trwania ciszy nie dzieli narracji utworów, wręcz potęgując emocje związane z treścią.

Wybrane przez doktoranta trzy aranżacje z *Twelve Songs* na pozór prostych i znanych melodii, dzięki stylistyce kompozytorskiej jak i niezwyklej osobowości kompozytora, stanowią dla wykonawcy ogromne artystyczno wykonawcze wyzwanie, z którym mgr Michał Bąk zmierzył się bez zastrzeżeń. Szczególne wrażenie sprawia wykonanie przez doktoranta dwóch melodii Johna Lennona i Paula McCartneya, natomiast utwór Georga Gershwina pozostawia pewien niedosyt w kwestii zastosowanej przez wykonawcę artykulacji.

W opisie dzieła artystycznego Pan mgra Bąka przedstawione są liczne fragmenty sformułowane w logicznym przebiegu, inne, nieliczne, prowadzą narrację w sposób bardziej chaotyczny. Można mieć jednocześnie zastrzeżenia do pewnych sformułowań jak np. *Niezależnie od okresu twórczości Japończyka, niesie ze sobą całe mnóstwo odniesień i analogii. str. 109;...muzyki Takemitsu nie da się analizować str. 85;...dźwięki mogą zmieniać swoją głośność skokiem, str. 19; najważniejszą postacią jest Kubańczyk Leo Brouwer, a obok niego Roland Dyens, Dusan Bogdanovic...str.9; skomplikowana filozofia kompozytora...str.10; pianista gra na brzydko brzmiącym fortepianie, skupiając się na sprawności technicznej...str. 1; w bardzo ciężkim stanie ledwo mógł jeść...str.34.*

Rozważania na temat dźwięku, jego definicjami oraz czynnikami składającymi się na kształtowanie dźwięku gitary autor przedstawia w sposób szczegółowy w opisie dzieła artystycznego w rozdziale pierwszym. W kolejnym rozdziale opisuje złożone zagadnienia związane ze stylem kompozytorskim Toru Takemitsu, a następnie niezwykle szczegółowo przedstawiony zostaje życiorys kompozytora wraz z wyszczególnionymi etapami jego artystycznego rozwoju na tle muzycznych inspiracji muzycznych.

W konsekwencji w kolejnej przestrzeni prowadzonej narracji mgr Michał Bąk przeprowadza szczegółową analizę wybranych utworów, która może stać się pomocną dla wykonawców pragnących zmierzyć się z prezentacją tych wspaniałych muzycznych dzieł.

Szeroko rozbudowana bibliografia oparta jest na polskich i angielskich wydawnictwach książkowych oraz na wykazie stron internetowych.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z przedstawioną dokumentacją oraz pracą doktorską zatytułowaną „*Formotwórcza rola barwy dźwięku w gitarowej twórczości Toru Takemitsu*” stwierdzam, że Pan mgr Michał Bąk wykazał się wiedzą oraz umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. Tym samym, rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i spełnił bez zastrzeżeń wymagania art.13 ust.1 z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Tym samym wnioskuję o przyjęcie pracy doktorskiej mgra Michała Bąka i dopuszczenie jej do publicznej obrony.